

Lacav., els balears i fins Bulbena respectaren *moreno*)

Emmorinat, V. supra *emendori* *Emmoriscar*, V. *moro* *Emmormar*, V. *morm* (V. *borm*) *Emmorrallar*, *emmorralar*, *emmorranxat*, V. *morro* *Emmorrariar*, V. *amorrariar* *Emmorrinyament*, *emmorronar*, *emmorronir*, *emmorronxar*, *emmorronyament*, *emmorronyar*, V. *morro* *Emmortallar*, V. *mortalla* (MORIR) *Emmosaicar*, V. *mosaic* *Emmoscar*, V. *mosca* *Emmostatxat*, V. *mostatxo* *Emmosteir*, V. *musti* *Emmoillable*, *emmoillada*, *emmoillar*, *emmoillat*, *emmotllurar*, V. *motllo* *Emmudir*, V. *mut* *Emmullerar*, V. *muller* *Emmunyocar*, V. *manyoc* (ANYOC) *Emmurallament*, *emmurallar*, *emmurar*, V. *mur* *Emmurriament*, *emmurriar*, V. *murri* *Emmurtar*, *-trar*, V. *murtra* *Emmusteible*, *emmusteiment*, *emmusteir*, *emmustiador*, *emmustiar*, *emmustigar*, V. *musti* *Emoció*, *emocionable*, *emocionador*, *emocional*, *emocionant*, *emocionar*, *-nat*, V. *moure* *Emollient*, V. *moll* *Emolument*, V. *moldre* *Emotiu*, *emotivitat*, V. *moure* *Empac*, *empacador*, *empacament*, *empacar*, V. *paca* *Empadrinar*, V. *patri* (PARE)

Empadronament, *empadronar*, V. *padró* (PARE) *Empagellar*, aquest *pagell* usat ací és una mala representació de *paixell* o *plaixell* (PAXILLUM) (deu ser *empaixellar* mal escrit) *Empagesir*, *-esit*, V. *pagès* *Empaguit*, mal escrit per *empeguir*, V. *pec* *Empaïment*, *empaïmentar*, V. *paviment*

Empairat i *empeïrar*: no crec que existeixin; les frases en qüestió deuen ser mal anotades per *tu te'n paires d'anar a missa, tu te'n pairaràs de menjar*: del verb *pairar-se*.

+*Empaïns* (c. 1500, mal copiat *empayns* per *empayns*)=cast. *empeines* 'espècie de bèrbols o brians' en Cauliac mal copiat en *AlcM* (s. v. *algaz*), V. *algada* i *DECH* (s. v. EMPEINE), de IMPEDĪGĪNES (=IMPETIGO).

EMPAITAR, 'perseguir', mot que en aquest sentit només és del català modern, si bé ja és molt antic en la llengua i s'estén també a molts parlars occitans, però en aquests i en català antic apareix generalment amb significats com 'entrebancar, embarassar, angustiar' i, encara més sovint, 'impedir, privar que (s'esdevingui)': en aparença no és més que una adaptació de *empatxar*, mot manllevat del fr. ant. *empeechier*, occità nòrdic *empechar*, *empachar*, 'impedir', provinent del ll. vg IMPEDICARE (mot afí o derivat del ll. cl. IMPEDIRE); tanmateix tenint en compte que de vegades llavors apareix també amb el sentit de 'angoixar', 'molestar' i altres accs. que no s'enllacen tan clarament amb la d'IMPEDIRE, i que hi ha d'altres mots de forma semblant, com *peita*, *peitar*, *païtera*, *paito*, 'destret, imposició, contrarietat', potser cal completar aquesta explicació etimològica suposant que des d'IMPACTUM, participi d'IMPINGERE 'empènyer, forçar', es formaren també derivats, en llatí vulgar, amb una forma com *IMPACTARE 'acorar, acorrallar, perseguir', resultant el mot modern d'una fusió d'aquestes dues filiacions, i que és la influència de la segona la que fou causa que ja antigament l'afrancesat *empechar*

fos catalanitzat i occitanitzat amb vocalisme *a* i més evolucionat en el seu sentit. □ 1.ª doc.: fi S. XIII, *VidesR*, generalment amb el sentit de 'impedir'; el pas a 'acorrallar', 'perseguir', no es constata consumat fins al Belv. 1803.

Es tracta d'un mot ben poc freqüent en la llengua medieval, que en català solament trobem en el rosellonès de les *VidesR*, i tampoc no es troba gaire en textos medievals occitans. En general, no és un mot que es trobi sovint en la llengua tradicional. No el registren els vells lexicògrafs (hi ha un *empayt* en el *Dicc. de Rims* de JMarc, però no definit, i no el recull Aversó).

Trencà el glaç Mn. Jacint Verdager: «l'incendi --- / texos, isarts y daynes, per la drecera *empayta*, / pel clot s'entortolliga, bota del pla al turó, / al devallant capbussa lo còdol que hi aguayta / ---», *Atl.* 1, 36a (ja en la primera versió, de 1867), «fan de la terra uns llims: / volant, volant, *empayten* los sòcols als cimboris, / y dels capgirats cingles devalla l'aygua als cims», id. x, 24c. «Com si lluessin l'amagatall y, confonent-lo ab un llodrigó, l'*empaytessen* ab la fura», Pons i Mass., *Trascant per les Serres*, 81. En el lèxic familiar modern pren algun sentit figurat, que sense tenir res d'argòtic, arriba ja a allò que és mirat com a fruit del llenguatge molt figurat i imatjat del poble: «un ranxo a la catalana --- amb una llossada n'hi havia poc, i els més farts hi tornaven, i més que tots el boig, que n'*empaitava* dugues caçolades», *Comromines (Presons Imag.)* II, 25), i amb sentit més usual: «Ara, ara va bé - deien tot llegint; i l'alegria desbotava, amb *empaitades* per sobre 'ls fatos arriats a la paret, voleïaven els morralets de palla ---» (id., p. 21).

Abans solament podem documentar-lo en les *VidesR*; on el sentit més general és el d'un mer equivalent d'impedir: «volc En Nero e-l pretor auçire e l'apòstol desliurar, qui-ls pregà que no li *empaytessen* la sua passion», f° 137r2, traduint *impedire* de l'original (p. 375); «una veguada que éi fo malaute, los frares pregueren Déu per éi, perquè éi se sentí esmilorar, e fe ajustar los frares, a éls dién: —Per qual rason m'*empaytats* vosautres e no-m gequits anar?», f° 177v2 (traduint «quid tenetis miserum hominem?», p. 533); veg. infra els exs. semblants d'*empaïment* 'impediment'; i l'equivalència es comprova per la variant manuscrita en el f° 8r1 (n. 14) on el vell ms. B usa *empaytar* allà on tenim *empatxar* en el més antic P.

Alguns cops, per altra banda, no és ben bé això, sinó expressant idees entremig de les d'angoixar, oprimir' i 'constreñyer, embarassar': «las volentatz ('voluptats') de les aureles m'an tengut fort *empaytat* he subjugat», f° 184v2 (trad. *implicaverunt et subjugaverunt*, p. 556); «Sent Cristau se levà l'emfant sobre son dós --- l'ayga pur crexia e l'emfant li pesava més, per què, En Cristau se tenc per *empaytat*», ms. B (però *empatxat* en P, f° 147r2) i trad. «in angustia multa positus esset et se periclitari formidaret», ed. Lió, f° 78v1.47.

En els dialectes d'oc el mot es troba especialment